

**Natura cosmică a Bisericii
(The cosmic nature of the Church)**

Phd. candidate, **Bugiulescu Constantin -Valentin**

E-mail: bugiulescu_constantin@yahoo.com.

ABSTRACT

English Abstract: *This article deals with the ontological reality of Church, to the extent that it may be discovered, because the Church is not a simple perceived reality rationally defined, but it is rather a reality connected to inner mystical nature. The Church state is the state of accessing all progressive steps to God, the "flight" to life in communion with God, which remains in itself a paradoxical Union of opposites. The passage of man to God is whole and complete, it is not only a pass of the soul, it makes and the world rise up in God too. The goal is an endless involvement into the Divine infinity, the persistence of the human being, of the will and the work in this Union with God in Church in a "mutual pincer" of the human with the divine through Christ in the Holy Spirit. In this regard, Church is spiritual in nature, her experience is one of Constantinople. That's why the reality of the Church can be experienced by all and everywhere, regardless of the place or the age where someone lived. The nature and the experience of the Church is a cosmic one.*

Romanian Abstract: *Acest articol tratează despre realitatea ontologică a Bisericii, în măsura în care ea poate fi descoperită, căci Biserica nu este o simplă realitate văzută, putând fi definită rațional, ci mai degrabă ea este o realitate interioară de natură mistică. Starea Bisericii este starea indumnezeirii, a "zborului" spre viața în comuniunea cu Dumnezeu, ce rămâne ea însăși o unire paradoxală a contrariilor. Trecerea omului la Dumnezeu este o trecere întreagă și totală, nu este o trecere numai a sufletului, el face ca și lumea să se ridice în Dumnezeu. Scopul este participarea interminabilă la infinitatea divină, persistența ființei umane, a voinței și a lucrării ei în această unire cu Dumnezeu realizată în Biserică într-o "învăluire reciprocă" a umanului cu divinul prin Hristos în Duhul Sfânt. În acest sens Biserica este de natură spirituală, experiența ei fiind una ecumenică. De aceea realitatea Bisericii poate fi trăită de către toți și oriunde, oricare ar fi locul sau epoca în care au trăit, natura și experiența Bisericii fiind de altfel una cosmică.*

Keywords: *nature of Church, ecclesial, virtues, harice, unity in diversity*

Introducere

Omul ca ființă rațională este făcut după chipul lui Dumnezeu, de aceea are ca finalitate dobândirea vieții veșnice, aceasta implicând însă un acord ontologic între voința umană, cea care după cădere se manifestă într-un dualism al opțiunilor și voia lui Dumnezeu. Mântuirea fiecărui om nu se poate obține în afara acestei relații, omul detașându-se printr-o izolare egoistă de tot ce îl încojoară și îl definește, ci în această stare omul crește la înălțimea de

cunoaștere a lui Dumnezeu. Persoana Mântuitorului Iisus Hristos ca Logos Întrupat este fundamentul acestui tip de cunoaștere, deoarece participarea în acest proces este totală și totalizatoare: totală pentru că asumă atât omenitatea cât și dumnezeirea, totalizatoare pentru că integrează și individualizează în același timp. Integrează oferind cadrul adecvat al unei asemenea participări (Biserica) și individualizează prin valorificarea experienței personale a fiecăruia în raport cu Logosul. Astfel Biserica devine integrarea totală și totalizatoare, ea constituind întreaga plenitudine a ființei, a vieții și omenirii. Biserica este ”cosmosul încreștinat, deoarece în cosmos a pătruns Hristos, aici a fost crucificat, în el a înviat și totul s-a schimbat și înnoit”[1].

1. Hristos și Biserica

Biserica este împărăția dragostei dumnezeiești coborâtă peste întreaga omenire prin Mântuitorul Iisus Hristos și făcută accesibilă în chip nevăzut prin Întrupare și Jertfa Sa de pe Cruce iar în Chip văzut la Cinzecime când prin pogorârea Duhului Său cel Sfânt se întemeiază Împărăția lui Dumnezeu pe pământ drept mijloc de salvare și ridicare a omului la starea desăvârșită. Comuniunea universală realizată prin actele răscumpărătoare săvârșite de Hristos capătă prin Biserică valență subiectivă concretizată prin relația personală a omului cu Duhul Sfânt așezat peste fiecare în momentul cinzecimii când ne ancorăm activ și lucrăm împreună cu Hristos pentru a primi cununa sfințeniei[2]. Prin iconomia realizată de Hristos se revelează taina ascunsă de Dumnezeu în veșnicie (Efeseni 3,9) pe care planul Creatorului a cuprins-o ca reconciliere și renaștere a omului și a lumii. „Biserica se numește instituția sfântă, care este întemeiată de Cuvântul Cel Întrupat al lui Dumnezeu, spre mântuirea și sfințirea oamenilor” [3], care lucrează în lume cu mijloacele ei spirituale: Sfânta Scriptură, Sfânta Tradiție, cultul liturgic și Harul Sfințelor Taine. Ea prelungește în istorie până la sfârșitul veacurilor evenimentul Întrupării Domnului, sau al „unirii ipostatic” a celor două firi în Persoana Sa prin asumarea firii omenești în Însuși Ipostasul Său dumnezeiesc. „Ca o comuniune a oamenilor cu Dumnezeu, Biserica începe de la Întrupare – fiind deci o prelungire a Întrupării, și este întemeiată obiectiv de Hristos pe Cruce și în Învierea Sa din morți, iar ca o comunitate concretă, văzută, a oamenilor cu Dumnezeu, Biserica intră în istorie la cinzecime” [4].

Prefigurarea „zidirii” sau a întemeierii Bisericii se începuse de mult de Dumnezeu în Vechiul Testament, prin alegerea poporului ales al lui Israel, a templului și a rânduielilor lui cultice și prin vestirile proorocilor despre Mesia și cele ce aveau să se întâmple cu El. Dar temelia Bisericii care se va naște este Hristos Însuși fiind în același timp și Capul ei (Efeseni. 1, 22). El „piatra din capul unghiului” (I Petru 2, 4, 6-7) pe care au zidit proorocii și Apostolii (Efes. 2, 20). Biserica văzută întemeiată la cinzecime așa cum este descrisă de Sfânta Scriptură apare printr-un act expres al relației lui Hristos cu Duhul Sfânt, fiind întemeiată pe temelia pusă de Hristos și Apostoli: „Și când a venit ziua cinzecimii erau toți împreună în același loc. Și din cer, fără de veste, s-a făcut un vuiet, ca de suflare de vânt ce vine repede, și a umplut toată casa unde ședea ei...Și s-au umplut toți de Duhul Sfânt și au început să vorbească în limbi precum le dădea lor Duhul a grăi.”(Fapte 2, 1-4). Întemeierea Bisericii văzute apare iată printr-o minune a pogorârii Duhului Sfânt urmată de harisma specială a grăirii în duh sau a glosolaliei și de predica Sfântului Apostol Petru ce culminează cu botezul primilor creștini care formează întâia comunitate a Bisericii, prima societate creștină. Apostolii și cei 70 de ucenici cu Maica Domnului, cu femeile mironosițe, cu așa zișii „frați ai Domnului” și cu ceilalți ca la 120 de frați (Fapte 1, 13-15), poate și cei „ca la 500 de frați” (I Cor. 15, 6) cărora li S-a arătat Iisus după Înviere (Luca 12, 32), alcătuiesc „mica turmă” sau mica Biserică, pe care o lasă Domnul înainte de Înălțare.

Biserica este întemeiată pe o îndoită iconomie dumnezeiască: lucrarea lui Hristos și lucrarea Duhului Sfânt, care pune temelia împărăției lui Dumnezeu pe pământ. Amândouă lucrările sunt necesare pentru noi ca să putem ajunge la Dumnezeu. Dacă Hristos este „Cap al bisericii- Trupul Său extins în umanitate”, Sfântul Duh este „ Cel ce plinește toate în toți” , potrivit textului de la (Efeseni 1 , 23), prin el putem comunica cu Hristos și cu Dumnezeu Tatăl căci: „te învață nedespărțirea și deoființimea Sfintei Treimi și că unde este Fiul, acolo este și Tatăl, și unde este Tatăl, acolo e și Duhul și unde e Duhul Sfânt, acolo e întreaga dumnezeire triipostatică...” [5]. Cincizecimea este scopul ultim al iconomieie dumnezeiești pe pământ. Hristos se înalță la Tatăl pentru ca Duhul Sfânt să se pogoare : „Vă este de folos ca să mă duc Eu. Căci dacă nu mă voi duce, Mângâietorul nu va veni la voi, iar dacă Mă voi duce Eu Îl voi trimite la voi”(Ioan 16 , 7), astfel înălțarea Mântuitorului la cer devine „pângă a mântuirii noastre” pentru că El se „înfățișează cu noi și pentru noi înaintea lui Dumnezeu”(Evrei 9,24). La Rusalii se arată accentuat prezența și lucrarea Duhului Sfânt pe care firea umană la primit prin întruparea Lui Hristos, dar acesta nu înseamnă înlocuirea Lui Hristos cu Duhul Sfânt. Hristos este prezent veșnic pe pământ prin Biserică în cei ce cred în El locuind în duh în inimile lor făcându-i prin Botez fii ai lui Dumnezeu după har: „căci făcându-ne părtași ai Lui, prin Duhul am fost pecetluiti spre asemănare și urcați la demnitatea cea mai presus de fire, nu vom fi întru-totul și noi fii ai lui Dumnezeu ca El, ci asemenea cu El prin imitarea harului...”[6]. Persoanele umane nu pot atinge desăvârșirea în unitatea ființei, decât prin Hristos și Biserică Sa, și astfel Întruparea devine temelia comuniunii și unității lumii și a omului cu divinitatea, iar Cincizecimea, afirmarea mulțimii persoanelor în Biserică. Pogorârea Duhului arată voința lui Hristos de a cuprinde în Biserică, adică în iubirea lui, toți oamenii, toată lumea unificată în această iubire ce purifică și izvorăște viață. Prin duhul lui Hristos am fost remodelați prin înviere și încorporați prin Biserică în împărăția cerurilor: „Căci în voi este Hristos prin Duhul, preschimbând spre nestricăciune ceea ce e stricăcios prin fire și mutând de la trebuința de a murii spre ceea ce nu este așa” [7]. În ziua cincizecimii harul iradiază întreaga creație din interiorul ei și nu din afară prin Hristos Dumnezeu-Om care a împărtășit firii umane asumate și îndumnezeite prin har bunătatea Ființei Treimice. „Cincizecimea restituie lumii prezența interiorizată a lui Hristos și Îl revelează de acum nu înaintea, ci înlăuntrul ucenicilor” [8].

Hristos pătrunde în mod deplin în oameni pentru prima dată prin Duhul, spre a-i uni cu Sine și a întemeia Biserică. Duhul deci introduce puterea lui Hristos în mădularele așezământului teandric al Bisericii, spre a le transforma, înnoi, mântui și îndumnezei. Prima împărtășire a Duhului Sfânt a fost încredințată Sfinților Apostoli de către Mântuitorul, suflând asupra lor și zicându-le: „Luați Duh Sfânt, cărora veți ierta păcatele vor fi iertate și cărora le veți tine ținute vor fi”(Ioan 20, 19-20).

2. Biserică și Împărăția lui Dumnezeu

Cincizecimea sau Biserică văzută este actul istoric ce inaugurează împărăția Lui Dumnezeu pe pământ prin sfințirea harică realizată obiectiv de Hristos care transcende timpul și spațiul ancorând în veșnicie unde toate se prezintă în și prin Dumnezeu[9]. Mântuitorul folosește mult mai des expresiile „Împărăția cerurilor” respectiv „Împărăția lui Dumnezeu” și atât de rar termenul de „Biserică”, acest lucru se explică prin atitudinea Sa față de legalismul mozaic și față de aspectul pronunțat politic al mesianismului iudaic, însă în accepțiunea Sfintei Scripturi Împărăția cerurilor sau a lui Dumnezeu și Biserică sunt expresii ce definesc aceeași realitate dependentă prin har de izvorul vieții[10].

Mântuitorul vorbește despre Împărăția Sa ca despre o mulțime de credincioși, care, întocmai ca o cetate zidită pe un loc înalt, poate fi văzută și apreciată de oricine (Mat. 5, 14). Cu altă ocazie, Domnul se numește pe Sine Păstor, „Păstorul cel Bun”, care evident, își are

turma Sa (Ioan 10, 14). Membrii Împărăției Sale nu trăiesc împrăștiați, izolați, în necunoștință unul de altul, ci viețuiesc strâns uniți, ca frații, călăuzindu-se mai ales după legea iubirii dezinteresate (Ioan 15, 9, 17).

Nu mai puțin evident, este și caracterul comunitar al Bisericii[11]. Conceptul *εκκλησία* folosit de Mântuitorul în cuvântarea cuprinsă în Evanghelia după Matei exprimă tocmai acest caracter comunitar al vieții celei noi pe care El o întemeiază în lume. Pe ucenicii Săi apropiați sau mai îndepărtați, Domnul îi aduce, prin Sine în comunitate cu Dumnezeu, dar în același timp dorește ca și între dâșii să fie organizați ca o comunitate distinctă.

Atât Împărăția lui Dumnezeu, cât și Biserica sunt realități distincte, deosebite de realitatea lumii de acum și de aici. Ele sunt mărimi proprii în înțelesul că, deși pentru lume, nu sunt totuși din lume. „Împărăția Mea nu este din lumea aceasta” (Ioan 18, 36). Adică nu-și are originea în lume, nu e o împărăție de ordin politic; nu e instaurată de vreo putere pământească și în felul în care, în mod obișnuit, se instaurează o stăpânire politică. Împărăția nu este din lume, dar e pentru lume. Este pentru lume, în așa chip că nu se confundă cu aceasta, ci rămâne distinctă de ea.

Biserica este împărăția lui Dumnezeu pe pământ pentru că face posibilă concilierea umanului cu divinul, arătând întreaga omenire ca un singur trup-Hristos prin Duhul Sfânt care comunică nepuizabil iubirea Tatălui ce pogoară prin efluvii harice în inima și ființa fiecărui membru ce participă la jertfa Mântuitorului oficiată în Sfântul Altar până la sfârșitul lumi prin care Hristos este prezent cu noi în noi primindu-l prin Taina Trupului și Sângelui Său.

3.Aspectul reconciliant și teandric al Bisericii

„Unde este biserică, acolo este și Duhul lui Dumnezeu, și unde este Duhul, acolo este și biserică, iar unde este Duhul, acolo este și harul, ceea ce face ca Biserica să fie infailibilă, sfântă” [13]. Biserica cea una, Sfântă, sobornicească și apostolească, lansează umanitatea prin ambianța Duhului în imensitatea comuniunii și vieții depline împărtășită de Hristos Capul ei. În biserică Dumnezeu se unește vital cu umanitatea, după ce s-a unit personal cu ea în persoana Logosului întrupat, se realizează o comuniune, a mai multor persoane ce împărtășesc aceeași viață divină, și au pe Hristos, ca mijlocitor și călăuzitor, ce pregătește poporul Său spre adevărata viață[14], pentru că : „ Acolo unde sunt doi sau trei, adunați în numele Meu, sunt și Eu în mijlocul lor – zice Mântuitorul” (Matei 18, 20).

Noțiunea de Trup Tainic exprimă o parte mai lăuntrică a bisericii mai mistică pe când noțiunea de Biserică una văzută exteriorizată concretizată în trei exponenți: locașul, instituția și ierarhia. Prin Biserică se exprimă în lume împărăția lui Dumnezeu care a unit întreaga lume începând de la cinzecime când s-a format prima comunitate creștină până la sfârșitul lumii când vom avea un cer nou și un pământ nou. Cuvântul „Trup tainic al lui Hristos” cheamă mereu în mintea noastră taina înfricoșatei economii dumnezeiești a Întrupării, a cărei prelungire este „Trupul Lui” [15]. El se leagă astfel la infinit, nu numai ca o organizație pământească văzută, ca punct prezent de întretăiere a celor două veșnicii: trecut și viitor, ci ca o prelungire a trecutului nesfârșit la Dumnezeu cel veșnic, când se va afla în stare de paradigmă și a viitorului ce nu va avea sfârșit, dincolo de marginile văzute ale acestei lumi efemere.

Biserica, Trupul tainic extins în umanitate este sigura realitate prin care omenirea se poate ridica din povara păcatului. În Trupul lui Hristos se exprimă prin Duhul Sfânt întreaga omenire răscumpărată, armonizată în iubirea lui Hristos cuprinzând în sine milioane și milioane de ipostasuri, fiecare contribuind complementar la zidirea trupului spre lauda și mărirea Creatorului. Așadar noțiunea de trup tainic, are înțeles de suprafiresc, minunat. Căutând a-l adânci și mai mult aflăm că are și pe acel „mistic” [16] și pe acel de „ascuns, secret”, pe Hristos chipul Dumnezeului nevăzut, ce se revelează în sfințenia de taină.

Hristos este legat veșnic de umanitate pentru că este Noul Adam în care ne naștem prin botez, El este „Cale, Viață și Adevăr”(Ioan 14, 6) celor ce Îl urmează în credință. El fiind Creator, întreaga creatură formează prin El o unitate perfectă. Această învățătură o redă Sfântul Apostol Pavel în Epistola către Efeseni prin expresia: „ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ Χριστῷ” (1, 10), căci prin iconomia plinirii vremurilor s-a întemeiat Biserica Trupul conciliator al cerului și al pământului. Relația Lui Hristos cu omenirea este asemenea relației dintre trup și cap realizată în harul împărtășit prin activitatea Sa restauratoare și reînnoire a omului și a lumii, de aceea: „cel ce privește spre Biserică privește spre Hristos, Care Se zidește și Se mărește pe Sine însuși prin adăugirea celor ce se mântuiesc”[17].

Sfântul Apostol Pavel în epistolele sale definește Biserica înfățișată drept Trupul tainic al Domnului. „Trupul lui Hristos”(Σώμα Χριστού) exprimă unitatea oamenilor cu divinitate cât și unitate comunității creștine prin analogie cu Biserica-Mireasa Lui. Epistola I către Corinteni, întemeiază unitatea bisericii, pentru care s-a rugat Hristos (Ioan 17, 21), pe diversitatea darurilor Duhului Sfânt, căci „ pe unii i-a pus Dumnezeu... apostoli, ... prooroci... învățători” (I Corinteni 12, 28), Sfântul Apostol Pavel își exprimă mirarea că la Corint adunarea creștină se împărțise în mai multe partide, a lui Pavel, a lui Apolo, a lui Hristos. El arată că indiferent de învățător, biserica este una singură, și că membrii ei sunt oameni trupești sau prunci în Hristos, ea nu se întemeiază pe om, ci pe credința în Hristos, concluzionează Sfântul Pavel:„, toți suntem deci ai lui Hristos, pentru că suntem zidiți pe temelii Lui... Biserica ca Templu al lui Dumnezeu are pe Duhul Sfânt sălășluit în ea”(I Corinteni 3, 16-17 ; 3, 21-22), acest fapt face ca darurile Duhului Sfânt să nu se înlăture unul pe altul, ci să se completeze contribuind la zidirea bisericii (I Corinteni 12, 4-6): „, biserica trup al lui Hristos, alcătuită din mai multe mădulare, căci altfel n-ar fi trup își are temeiul unității în comuniunea Persoanelor din Sfânta Treime. De aceea trebuie afirmat că biserica este chip al Prea Sfintei Treimi în lume” [18]. Argumentul suprem pentru unitatea bisericii este însă acela al participării tuturor la Cina Domnului. Unitatea în diversitate este dată de teologia „, Trupului lui Hristos”(I Corinteni 11), prin împărtășirea din același potir „, căci voi sunteți trupul lui Hristos și mădulare (fiecare) în parte”(I Corinteni 12, 27), și din aceeași pâine „, ca o pâine, un trup suntem cei mulți; căci toți ne împărtășim dintr-o pâine”(I Corinteni 10, 17). Trupul lui Hristos” în forma sa euharistică își are originea chiar în cuvintele Mântuitorului Hristos: „,Luați, mâncați Acesta este Trupul Meu”(I Cor. 11, 24), de care, încă de la începuturile Bisericii, este legată ideea de comunitate: κοινωνία (cf. Fapte 2, 42) de strânsă unire a credincioșilor (I Cor. 10, 16-17).

Concluzii

Biserica este unire a tot ceea ce există: Dumnezeu și creație, ea este cufundată în necuprins și infinit, adevărata origine a ei fiind una mistică. Însă Biserica nu este numai mistică ci ea este văzută și actualizată. ” Istoric Biserica se întrupează cum s-a întrupat Hristos, întruparea este simbolizarea; Biserica văzută este simbolizarea Bisericii nevăzute; ierarhia pământească este cea a ierarhiei cerești” [19].

Biserica este finalizarea acțiunii mântuitoare începută prin întrupare, pogorârea Duhului Sfânt reprezentând trecerea de la lucrarea mântuitoare a Lui Iisus Hristos în umanitatea Sa personală la extinderea acestei lucrări în celelalte ființe umane, astfel Biserica devenind un proces creator continuu, ea având un caracter dinamic. Sau așa cum spune Nikolai Berdiaev: ”Biserica este trupul Lui Hristos care cuprinde tot infinitul vieții cosmice, pentru că Hristos Însuși este Unul cosmic” [20].

Referințe bibliografice

- [1]. Nicolai Berdiaev, *Spirit și libertate. Încercare de filosofie creștină*, Traducere de Stelian Lăcătuș, Ed. Paidea, București, 2009, p. 348;
- [2]. Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Gh. Radu, *Îndrumări misionare*, ediție colectivă, Ed. I.B.M. al B.O.R., București 1987, p. 360-366;
- [3]. Pr. N. Chițescu, „*Teologia dogmatică și simbolică*”, vol. II, Ed. I.B.M. al B.O.R., București 1956 p. 618;
- [4]. Pr. Dr. Dumitru Radu, *op.cit.*, p. 380;
- [5]. Sfântul Simeon Noul Teolog, *Întâia cuvântare morală*, în Filocalia Nr. VI, trad. Pr. Prof. D. Stăniloae, edit I.B.M. al B.O.R., București 1977, p. 157;
- [6]. Sfântul Chiril al Alexandriei, „*Comentariu la Evangelia Sfântului Ioan*”, IX, trad. de Pr. D. Stăniloae, în col. P.S.B. nr. 41, Ed. I.B.M. al B.O.R., București 2000, p 890;
- [7]. *Ibidem*, IX. p. 893;
- [8]. Paul Evdokimov, *Prezența Duhului Sfânt în Tradiția Ortodoxă*, traducere Pr. V. Răducă, Ed. Anastasia, București 1995, p. 96;
- [9]. Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, „*Teologia dogmatică*” vol II, Ed. I.B.M al B,O,R., București 1997, p. 182;
- [10]. Ep. Vic. Dr. Irineu Pop Bistrițeanul, „*Cu Hristos pe calea vieții*”, Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca 2006, p. 15;
- [11]. Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Gh. Radu, *op.cit.*, p. 23;
- [12]. Paul Evdokimov, „*Ortodoxia*”, Ed. IBM al BOR, București 1996, p.156;
- [13]. *Ibidem*, p. 170;
- [14]. A se vedea Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, *op.cit.*, pp. 168-171
- [15]. Nicolae Chițescu, „*Biserica, Trupul tainic al Domnului*”, în Rev. „B.O.R”, an LX (1942), nr. 7-8, p. 298;
- [16]. *Ibidem*, p. 299;
- [17]. Sfântul Grogore de Nyssa, *Scrieri. Partea I. Tâlcuire amănunțită la Cântarea Cântărilor*, P.S.B. 29, Ed. I.B.M al B,O,R., p. 154;
- [18]. I.P.S. Nifon Mihăiță , *Ortodoxie și ecumenism*, 2, Ed. Agora, București 2000, p. 20;
- [19]. Nicolai Berdiaev, *op.cit.* p. 351;
- [20]. *Ibidem*;